

MAGYAR KURIR

Bétsből, Mártzius' 3-dikán 1818.

Svédzia és Norvégia.

A' *Stockholmi* közönséges levelek így irnak Febr. 9-dik 's 10-dik napjairól. „A' Király ő Felsége XIII. Károly, Febr. 5-dikén estvéli 10 óra 's 14 minutakor, fájdalmas betegség, és Keresztyéni idvességese előre való elkészüles után, most Uralkodó Királyunknak, a' Királyné, 's az özvegségre jutott Királyné ő Felségeknek, a' Koronaörökösnek, és a' Kir. Printzaszszonynak, az özvegyülekezett Ország Rendjeinek, és minden hiv alattvalóknak mély gyászsokra, meghalálózott. — A' most uralkodó Király ő Felsége, ezen szomorú történet után mindjárt a' Királyi fogadástételt letette, és alá írta a' Statustanátsnak jelenlétében, melynek tagjai azután a' Generalissággal, az Udvarral, a' jelenlévő Regementi, és Stabalis főtisztekkel, az Igazság kiszolgáltatására ügyelő Tanátsal, az Elölülőkkal, és Tartománybeli Kormányosókkal, az Ország Rendjeinek egynéhány tagjaival, és több Tisztviselőkkel, ő Felségének hívségére megesküdtek, melly meglévén az Ország' Marsallja és a' Rendeknek szószollóji bortsáttattak ő Felsége eleibe. — Febr 6-ikán e' következő K.Hirdetménytétetett közönségessé, mellynek következésében ő F.ge *Károly János*, az Orzágnak Hirmondója által régi szokás szerént, Királynak kikiáltatott:

„Mi Károly János, Isten kegyelméből *Svédziának 's Norvegiának*, a' *Gothusoknak és Vendusoknak* Királya, ajánljuk tinéktek, minden mi hiv alatt-

valóinknak, kik Svédziában vagynak és laknak, különös kedvességünket, kegyes hajlandóságunkat, és kedvező jó akaratunkat a' Mindenható Isten által! Mikor Mi boldog emlékezetű kedves Atyánknak, a' nagy hatalmú Király és Ur XIII. Károlynak az ő Svédziai Ország-Rendjei' elébe tett feltételének következésében, 1810-dik esztendőben Aug. 21-dikén egyező akarattal az ő Követőjévé választattunk, a' Svédziai Királyi Székra lejendő ülésben, — és egyszermind, a' Királynak és Nemzetnek megegyező voksa által huzdittatván, ezen tisztelettel telyes, de nagy felelőssel öszveköttetett hívást elfogadtuk; hatalmas ösztönt ércettünk, azokban az előttünk egészen esmeretlen történetekben, mellyek választásokat meghatározták, és a' mellyek minden mi legkissebb részvételünk nélkül, egyedül a' ti szabad és független végzéseiteket érdeklették. Ennél fogva attól a' nyugodalomtól váltunk meg, mellynek elérése volt törekedésünknek egyedül való tzielja, és mindjárt mihelyt ide hozzátok megérkeztünk, boldogultt Királyotok, bizodalmanak és barátságának legdrágább tanubizonyságával lepett-meg, fiává fogadván minket, és ezáltal a' Ti munkátokra még szentebb béllyeget ütven, mellynél fogva új Hazánk eránt való köteleztetésünknek, és hajlandóságunknak nevedkedni kellett. Az ezen idő ponttól fogva, melly szívünknek annyira kedves, elfolytt esztendők alatt, azon voltunk, hogy ezen soha el nem felejthető, és szeretett Fejedelem eránt

mind azokat a kötelességeket beteljesítsük mellyek egy hív alattvalót és érzékeny fiút illetnek, és az ő soba nem ingadozó atyai szeretetében fáradozásainknak legnemesebb jutalmát arattuk minden nap. Ebben a szerentsében többé nem részesülhetünk. A halál elragadta azt tőlünk, a ki Minket a Világon a leghivebb szeretettel szeretett. A mi gyermeki kebelünkben, egy vigasztalás nélkül való feleségnek karjai között, kesergő atyafiainak karikájából, egy olyan Nemzettől mellynek kétszer volt ő Megszabadítója, nyugottan mint egy Bölts, a lelkiismerettől nem háborgattatva, a vallásnak vigasztalásaitól és a háládatosságnak könnyeitől kísértetve költözött ő el, örök jutalmának egy jobb életben való elvétele. Mi vettük által az ő rátok szánt utolsó áldását, mellyet életének határán is olly elevenen mondott ki, mint azokban a napjaiban, mikor erejét tellyes mértékben érezte; és az ő haldokló kezébe tettük-le ezt a szent fogadástételt, hogy Koronájával egyetemben, az ő a haza boldogításáról való buzgó gondoskodását, 's boldogságtok eránt való forró kívánásait is örökségül által vesszük. Minthogy pedig Mi már most ezen szomorú történet után *Svetziának* 's *Norvegiának* egyesült thronusára lépünk, hogy mind a két Országot azon sarkalatos törvények, és Ország' Végzései szerént igazgassuk, mellyeket a *Svetziai* Ország Rendjei Aug. 5-dikén, *Norvegia* pedig Jul. 31-dikén 1815-ben megállítottak és megerősítettek: tehát az 1810-diki Május 2-dikáról szolló Ország Gyűlése végzésében a Király és az Ország Rendjei által meghatározott Királyi biztatást beteljesedettnek tartjuk. Mikor legelsőben *Svetziának* földjére léptünk, legfőbb feltételünk az volt, hogy szabadságtokat, törvényes jussaitokat, és az Országnek önnön erejűségét oltalmazzuk. A

Gondviselés kívántt kimenetellel koronázta-meg iparkodásainkat. Ezen mostani gyászos órában tehát az a mi legelső kötelességünk, a mi legelső gondolatunk is volt, hogy annak hathatós segedelmiért ezután tselekedetinkre nézve esedezzünk. Egyetértéstektől és hazaszeretetepektől várjuk a leghathatósabb gyámolítást. A törvény által határok közzé szorítottt Királytokkal hiven öszve szövetkezve szabadok és önnön erejűek igyekeztvén tovább is lenni, a legméltóbb módon szentelitek annak a Fejedelemnek gyász emlékezetét, kit mi is gyászolunk veletek, és a kinek megditsőült lelke mindenkor paizs gyanánt fog felette lebegni szerentsés Népének, úgy mint a mely az ő sirjára borulván, háládatos szívvel így kiálthat fel: „Ő általa birtuk törvényeinket, mellyeket mi magunk hoztunk, ő általa birtuk a szabad földet, melly a mi Atyáinknak tsontjait fedezi, ő általa birtuk jövendő sorsainkrol való megvilágosodásunkat, mellyre az ő virtusai, és maga megtagadása készítették-el nekünk az utat.“ Mindnyájotoknak öszveséggel és külön külön Királyi kegyelmünkel jóakaróitok maradunk, és egyébaránt a Mindenható Istennek kegyelmébe ajánlunk különösen benneteket. A *Stockholmi* várban Febr. 6-dikán 1818.“

„Károly János.“
„G. Wetterstedt.“

Febr. 7-dikén egybehívatta ő Felsége az új Király az Ország Rendjeit a jobbágyi hitnek letételére. A Nemesség, Ország Marsallja *Sandels* Grófnak vezérlése alatt egybegyülekezett a végre a Királyi szobákban, hogy ő Felségét az Ország szalájába kísérje; a más 3 Rendeket szószollójik vezették ugyan oda. Délután 1 órakor ment ő Felsége a fiával a Kornaörökössel együtt, az illyen alkalmatosságokban szokásban lévő proces-

szióval az Ország szálájába. Minekutána itt ő Felsége a' thronusra fellépett volna, Ország Marsalja *Essen* Gr. tsendességet kívánt. E' meglévén az ő Felségétől adatott, és alá irtt Királyi fogadástételt az Udvari Cancellarius Bátor *Wetterstedt* felolvasta. Ezután a' Koronaörökös a' Thronus előtt letérdepelve, és kezét a' Sz. Irásra téve, a' Királynak hűségére megesküdött, és ő Felsége kezét megtsókolta. Ismét tsendességet kívánt az Országmarsallja, melly meglévén a' Status Minister felolvasta az Ország Rendjei előtt a' hűségi esküvés formáját, mellyet azok, és az Ország Marsallja, az Érsek, és a' polgári is paraszrendek'szószollóji felszóval egyszerre utánna mondtak annak. Az Ország Marsallja, az Érsek, és a' másik két szószollók ezután ő Felségének kezét megtsókolták. Mikor a' Király ő Felsége és a' Koronaörökös az elébbihez hasonló processióval szobáikba ismét vissza mentek, az Ország Rendjei így kiáltoztak: *Éljen a' Király!*, kik hasonlóképpen eloszlottak azután. 10-dikén az egész *Stockholmi* polgárság is a' hűségi hitet a' Tanáts házban letette. — Minden atyafiságban lévő vagy szövetséges Udvarokhoz XIII. Károlynak haláláról szóló tudósítások, az Orzágnak minden részeibe pedig szükséges rendelések küldettek.

Febr. 8-dikán kezdődött a' közönséges Udvarigyász.

Egy két szót az idvezültt Királynak életéről: született a' boldogultt Felség 1748 ban October 7-dikén *Stockholm*ban. Szüléi ezek voltak: *Adolf Fridrik* Király, a' *Holsatiai-Gottorpi* Házbol, és *Ludovika Ulrika*, Prussziai. Király *I. Fridrik Wilhelmnek*, és Nagy Britanniái Király *I. György* leányának *Sóphia Dorottyának* leánya. Megkeresztelésének napján Svétzia tengerierejének Nagy Admirálisává, — 1770. egy Lovas

Ezerednek fejévé, — 1772. *Südermanlandi* Herczeggé, — 1774. Generallajt-nantá neveztetett-ki a' Rendektől. Az utóbb említett esztendőben lépett házossági életre özvegyen hagyott feleségével *Hedwig Ersébeth Charlotta* *Holsatziai Oldenburgi* Herczegasszonnyal. Több nevezetes tengeri ütközetekben vezérlette Svétzia' tengerierejét 1788-tól — 90-ig. — 1792-től — 96-ig az Orzágnak Regense volt, 1809-ben Jun. 6 dikán lett Királyá; 1814-ben *Friedrichstadt* ellen maga vezérlette a' hadi operatziókat; ugyan azon esztendőben Norvegiának koronája is fejere szállott.

A' most Uralkodó Király, ki minden szám nélkül írja tsak nevét, 1764-ben Jan. 26-dikán született *Pauban, Bearn* Tartományában, IV-dik *Henrik Frantzia* Királynak hazájában.

A' bebalsamozás végett felbontatván a' megholtt Királynak teste, minden tagokat épségben találtak, tsak a' fejében volt sok víz.

Frantzia Ország.

A' *Journal de Francfort* azt írja, hogy Párisi magános levelek szerént, két embert már befogtak ott a' Herczeg *Wellington* ellen elkövetett vakmerőség' dolgában. Azért van reájok a' gyanu; mivel azelőtt mind ketten Lajuszt hordtak; mikor pedig megfogták őket, már akkor nem volt nekik. Egyik, koldus ruhába volt öltözködve és 1500 frank volt aranyban nála. A' pistolyt, mellyből löttek a' Herczegre, a' *Magdolna* utzában megtalálták; két tsőjü volt az, és még egyik tsője meg volt töltve.

*Rouenben, Mathurin Bruneau*nak tsak most kezdődött perében Febr. 11-dikén vonták kérdőre a' legelső 9 tanúkat. Az egész ülést igen mulatságossá tette *Bruneau* magaviselete által. Mikor az Elölülő helyet foglalt, minden felkelt

tsak *Bruneau* nem akart sokáig. A' legelső Tanú egy *Vezinsbe* való *Quina* nevű tsősz volt, a' ki 1815-ben kalauzza volt neki; a' második pedig néhai *Chanteloupi* kortsmárosné *Cassin* asszony, kinek 1 frankal, és 16 sous-val maradt valaha adós. Mikor *Bruneau*nak ezeket a' tanukat megmutatták, és az Elölülő kérdezte tőle, ha esmeri-é azokat; ezt mondta ő: majd ha Párisba megyek, meghallja az úr, hogy mit beszélnek én rólam; szerentséje az úrnak, hogy a' keresztjeim most nintsenek rajtam, mert ha azok rajtam volnának, egy szót se felelnék. Mikor az Elölülő azt kérdezte tőle, ha volt-é katona? azt felelte *Bruneau*: akar az úr velem kijönni (duellumra), majd akkor megmutatom. — Egy másik *Fraimbaut* nevű tanú, *Varesnesi* hajós, azt vallotta, hogy ő volt a' legelső, a' ki őtet ugyan oda való vendégfogadósné *Felipaux* asszonynak fiának tartotta, kinek már 10 esztendőktől fogva távol lévő katona fiával igen hasonlatos ő, és ezért 12 frankot is adott neki költsön. Kérdi erre az Elölülő, ha ezen tanúnak vallását igaznak esmeri-é? *Bruneau* így felelt: Nints annak az embernek esze, mint az urnak magának is; mit fizet, hogy itt mulattatom? Azthogy a' kenyérsütés mesterségét *Felipaux* asszonynál gyakorolta volna, nyakasan tagadta. Legkülönösebb tanu volt maga *Felipaux* asszony, a' ki szivreható együgyűséggel beszélte-el, hogy mint örült ő ezen ő színlett fiának újra megkerülésén; hogy mint nem akarta először őtet megölelni, azolta pedig több mint ezer-szer magához szorította; hogy mint dugott először egy ezüst, mikor pedig látta, hogy ez nem tetszik neki, egy arany órárt az órazsebjébe; három új öltöző ruhát tsináltatott, és annyi pénzt adott neki, a' mennyit tsak kívánt; mert azt hitte, hogy tulajdon gyermekének adja;

hogy még akkor is, mikor az atyafiak, kik közül egy *Maury Ventier* nevezetű éppen jelen volt, nem egyébnek hanem egy világfutónak jelentették-ki őtet, 50 tallért adott a' kezébe, és mikor házatól elment akkor is megigérte neki, hogy küld neki pénzt, tsak írja alá a' leveleit, hogy fijának irását esmerhesse. A' mi pénzt *Felipaux* asszony *Bruneaura* költött, az említett tanu 800 magga *Felipaux* asszony pedig 600 franknak mondta, hogy sokra ne mondja, úgy mond; egyszersmind sirva panaszkodott, hogy nem a' pénzét, hanem tsak anyai szeretetét sajnálja, mellyet reá vesztegett. *Bruneau* erre így kiáltott: Ne sirjon; mondtam én hogy fija nem vagyok; hiszen tsak nem lehetek 36 familiának a' fija: *Mathurin Bruneau*, — *August*, — *Vezinsi Baro*, — *Labrosse Péter*, — *Moore Generalis* Spanyol Országban, — és XVII. Lajos.“ — *Felipaux* asszony a' halgatóknak valóságos részvétele között eltávozván, az ő 4 gyermekei halgattattak-ki, a' kik annyoknak vallását erősítették, és egyik leánya azt mondta, hogy mikor legelsőben meglátta *Bruneaut*, mindjárt mondta, hogy az *Original*. (Ezen nevettek). — Az egyik fia *Felipaux* asszonynak azért nem akarta elhinni, hogy *Bruneau* testvérje, mert az ő testvérje ugymond tudott olvasni, ez pedig nem. Az Elölülő kérdezte *Bruneaut* hogy tud-é olvasni? Igen, mondá ez, hanem mikor egy könyvet nyujtottak neki, hogy olvassa, azt mondta, hogy nem ő; mert nem Biblia. Legutolsó tanú volt ezen napon *Tijou Gelin*, a' ki egyszer úgy szóllitván - meg *Bruneaut*, mint *Felipauxt*, tőle ezt az utasítást kapta, hogy őtet soha másnak mint *Navarrai Károlynak* ne nevezze, különben a' *Vendeabeli* előkelő emberekkel megtanittatja. Ez a' tanu, sokszor írt *Bruneau* számára leveleket, de utóbb

nevét, állapotját, és tsalafintaságokra való hajlandóságát: az igaz, így kiáltott-fel Bruncan, bizony sok tsalafintaságot végre vittem már életemben) megtudván, a' *Saumuri Al-Prefektusnak* bejelentette. Ezzel az ezen napi ülésnek vége lett. De az újságlevelek még sok más furtsaságokat beszélnek *Bruneauról*. Nevezetesen azt kérdezte ő egyszer *Bransontól*, hogy miért nem viseli azt a' Rendet, mellyet a' várban adott neki? — Ne busulj Branson! így szóllott hozzá, tudod hogy Finantz-ministerem vagy! — Mikor a' törvény szék elébe ment, ezt mondotta: meglehet, hogy tsak egy nagy szerentsevitéz vagyok; de nekem az mindegy; legalább egy nagy peren által akarok esni! Mikor a' Jegyző az ülésnek elején *Mathurin* helyett vigyázatlanságból *Etiennet* olvasott, így kiáltott-fel *Bruncan*: Ah! ma Istvánnak hívják, nekem hát minden nap más nevem van, ez tsak ugyan különös! Egyvalakinek a' szomszédjában, késre volt szüksége, hogy plajbászszát meghegyezhesse, és némelly dolgokat a' hallottakból feljegyezhesse; *Bruncan* egyszerűbe kedveskedett a' maga késével. — Sokszor mikor a' halgatók katzagtak, így kiáltott ő fel: „mitsoda komédia ez“! De igazán komédia is; mert a' tanúk kihalgatásai közben, tréfál 's nevetkérez *Bruncan* alattvalóival, azonban mikor a' száját felnyitja, látszik a' fogai megett a' dohány, mellyet rág.

* * *

Febr. 6-dikán egy illyen foglalatú Kir. végzés tétetett közönségessé, hogy minden fertály esztendőnként hivatalos jelentés tétetődjék a' fogságban lévő személyeknek magok viseletekről, hogy minden esztendőben Aug. 25. dik napján a' jobbulókra nézve ő Felsége megkegyelmezési jussát gyakorolhassa.

A' Király ő Felsége egyik első Komornyikját *Hue* urat, hogy *XVI. La-*

josnak testamentomában reá nézve kifejezett kívánságát tellyesítse, Baroságra, ama furmányosbol Generalisságra ment *Cathelineannak* most a' Kir. test-örző seregnél szolgáló fiját pedig nemes-ségre emelte.

A' több mint száz esztendőtől fogva fennálló *Mercur de France* nevű újság helyett, ennekutánna egy *Minerve Française* tizimű újságot adnak-ki annak mostani kiadóji, t. i. *Aignan, Benj. Constant, Dumoulin, Etienne, A. Jouy, E. Jouy*, az öregebb *Lacratelle*, és *Tissot* urak. Hogy a' Censurát elkerülhessék, azt tették-fel ezek a' tudósok magokban, hogy nem árkusonként vagy szakaszonként adják azt ki, hanem fertály esztendő számra, miut valamelly könyvet 4 kötetekben.

A' Párisi Törvénytörvényesek előtt még most is foly *Bonaparte Jósef* ellen az a' per, mellyben egy *Mottet* nevű Madridi Polgár, birtokából való erőszakos kiűzetéséért 200,000 Frankot követ rajta. 1816 ban *Contumatziából*, *Mottetnek* ítelték a' pert, a' ki is eheképpest a' *Morfontaini* várban lévő igen drága házibútorokat elfoglalta, ámbár *Clary Bonaparte Jósefnek* az ipa azt állította, hogy ő azt megvette. Hanem most *Bonaparte Jósef* egy *Tripier* nevű híres Prókátorra bizta dolgát, és a' *Contumatziából* való megítéltetés ellen egy törvényen fundáltt kifogást talált ki.

A' tsak nem régen meghalálozott *Visconti* helyébe Gróf *Clerac* lett a' Párisi Muzeumnak Directorává, a' ki valaha az előtt *Pompeji* ásását igazgatta.

Nagy Britannia.

A' Parlamentumnak, már a' Rabszolgákkal való kereskedés' eltörlése eránt Portugallival kötött alkú is elébe tétetett. A' Portugalliai Király ebben azt igéri, hogy két hónapok alatt minden

azon kereskedést folytató alattvalóji ellen közönséges büntető törvényt fog közönségesé tenni. Mind a' két nemzetnek hadi hajóji megvizsgálhatják a' más nemzetbeli kereskedő hajókat, hogy megtudhassák, hogy nintsenek-e rabszolgák rajtuk. Anglia azoknak a' Portugalliai alattvalóknak, kiknek az 1814-diki Julius 1-ső napjától fogva hajóikat az Anglusok elvették károkat kipótolja, és ezen sellyül 300 ezer font Sterlinget ígér a' még elébb megkárosodtaknak kielégítésekre.

Febr. 9-dikén tartotta legelső ülését az a' Társaság, melly a' Parlamentumnak ez ideji kinyittatásakor tartott beszédben említett abbéli panasz' következtében állott-fel, hogy az Anglicana Eklezsiához tartozó Felekezetnek sokkal kevesebbek a' Templomai, mint az Ország népességéhez képpeszt kellene lenni. Ezen társaságban az Országnek legnevezetesebb személyei vannak; jelen voltak az ülésben is mind az Egyháznak, mind a' Statusnak; oszlopemberei, 's minden Püspökök. A' *Canterbury* Érsek volt az Elölülő. A' Vallásnak szükséges és hasznos voltáról fontos beszédet tartván azt javasolta ez, hogy legjobb volna aláírás útján segíteni a' dolgon, minthogy a' Kormány jelenvaló állapotjában alig szánhat erre a' végre nagy summákat. Mindjárt is minden jelen lévők aláírták magokat.

Bedford Grófságban a' minap *Bourgoyne* nevü urat, a' Papja azért vádolta-be, hogy már 18 hónaptól fogva a' templomban nem volt. Az ide való Törvényszék *Ersébeth* Királynénak azon régi ugyan, de világosan el nem törölt törvényéhez képest, melly minden 1

hónapig templomba nem menő embernek a' fejére 20 font Sterling fizetést diktál, a' bevádolt urat megbüntette. Az Esküttak Törvényszéke pedig a' törvényt ugyan megesmerte; de még is *Bourgoyne* urat felszabadította, úgy találvan a' dolgot, hogy betegsége miatt mulatta-el a' templomot.

Sir Richard *Croft* egy azok közzül a' Bábaorvosok közzül, kik *Charlotta* Printz aszszonynak szülésén jelen voltak, a' multt hónapnak 13-dikán agyon lötte magát, 57 esztendős korában. Feleségét 3 gyermekekkel hagyta maga után.

B é t s.

A' privilegiáltt Austriai Nemz. Bank azon jussához képest, melly szerént a' valamit érő dolgokat mint depositumot által veheti, és az arany 's ezüst portékákra, úgy a' belső országi Conventiós pénz interest hozó Status papirosokra előre adhat pénzt, ezen operatziójit Martziusnak 9-dikén kezdi-el.

Cs. Kir. Kamarás *Schönfeld* Gróf Febr. 26-dikán érkezett-meg ide Bétsbe Rio Janeiróbol a' Koronaörökösne *Leopoldina* Cs. Kir. Fő Herczegaszszonynak mint' létéről a' legkivánatosabb híreket hozván magával.

Báró *Lebzelter* *Adám* ö Nga, ki nek halálát legközelebbi darabunkban jelentettük, nem fél esztendeig, hanem fél századig vitte Követségi 's Ministeri hivatalát Lisbonában, úgy hogy a' fél és esztendeig szavak közzül kimaradt ezen szavaknak (fél) Századig az az szinte 50 (esztendeig) ugyan oda való olvasását nem lehet nem ajánianunk. lásd a' XVI. Darab 140 lapját jobbról az első sorban.

S z á z forint huszas pénzért, adtak Váltó czédulában: —
 Febr. 27-dikén 285 $\frac{2}{3}$ — 28-dikán 283 $\frac{7}{8}$ — Mártz. 2-dikán 286 — ferintol
 A' marhahúsnak fontja Bétsben, Martziusra, 25 krajtzarra határozatott.

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

Magyar Ország.

Pestről Febr. 9. dikén. — Törvényesen egyesült T. Pesth, Pilis, és Solth Vármegyének ezen napon tartott közönséges gyűlésében felolvastatott ö Cs. K. Fő Herczégének az Ország Palatinusának arról szolló levele, hogy ö Cs. K. Fő Herczégé mint ezen T. Vármegyének Fő Ispánnya, a' Vármegye Tisztviselőinek Restauratzióját Mártiusnak 31 napjára rendelni méltóztatik.

* * *

Penziós Kapitány Tit. *Simrák Fizep* urat 33 esztendei szolgálatjára, különösen az ellenség előtt megkülönböztetve való magaviseletére nézve mind két ágon lévő maradékaival egyetemben magyar nemességre emelni, továbbá

A' Tsajkások határszéli Batalionjában *Titulon Kereskedő Werner János* urat, hazafiúi buzgóságának megjutalmaztatására, a' kis arany érdempénzel megajándékozni méltóztatott Fels. Urunk.

M e g t i s z t e l t e t é s.

Azok között a' Tanuló Ifjak között, kiknek az idevaló Szépmesterségek Cs. K. Akademiájában, legközelebb az ö Felsége születése napján, legjobb Munkáikért jutalmak osztattak ki, örömmel olvassuk *Ferentzy István* Hazánkfiát, a' ki Rima Szombati fi; ö az atzélmetzés minden nemeiben, a' domború faragásban szintúgy, mint a' mély képvésésben különösen megkülönböztette magát, és a' Bélyegkép metsző Oskolában a' legelső jutalmat nyerte el. Annyival örömeztetjük itt ezen ö szép mégtiszteltetését, hogy *Ferentzy István* úr mesterségbéli ügyességén kívül kedveltető erköltsi jámbor magaviselete által is különösen megkülönbözteti magát.

Tudományos Tudósítás.

A' Méhtartásnak külömbféle tartomá-

nyokra, környékekre, és esztendőkre alkalmaztatott igen könnyü, hasznos, és gyönyörűséges módja, mellyet Hazájának hasznára öszveszedett, 's megpróbált, és maga tulajdon hosszas tapasztalásai után 3 rézre metszett Táblákkal kiadott *Kalo Péter* az Orv. Tud. Doct. Egerben 1816. eszt. nagy 8. réthben 32 árkus; az ára 7 for. V. Czéd. Találhatik Pesten *Eggerberger József* Könyváros úrnál, és ör. özvegy *Kiss Istvánné* aszszonynál. Gyönyösön *Szilágyi István* könykötő úrnál. Egerben a' *Typographia Factoránál*. *Miskoltzon T. Pósch József* Archivárius úrnál a' Vármegye házban. *Debreczenben Csáthy György* könynyomtató és könyvárosné aszszonynál. *Kolosváron Guttman János* könyváros úrnál, 's a' t.

A' kik ezen hasznos ágatskáját a' mezei gazdaságnak valamennyire esmérik, tudva lehet előttök, hogy a' méh tartásból veendő haszon külömbözik a' tartományok, 's környékek, és esztendők külömbiségei szerént, de leginkább pedig a' méhekkal való helyes vagy helytelen bánás szerént is minden időben, és minden helyeken: mert a' helytelen vélek való bánás által a' legjobb esztendőkben, és leggazdagabb tartományokban, 's környékeken is szint olly tsekély hasznú lehet a' méhtartás, valamint más szegényebb helyeken, és mostohább időkben. Ellenben pedig a' soványabb tartományokban, 's környékeken, és esztendőkben is sokkal hasznosabbá lehet a' méhtartást tenni a' méhekkal való helyesebb bánás által. Hogy tehát a' méhtartásból minden időben, 's minden helyeken minden kitelhető hasznót be lehessen venni, szükség, hogy a' méhekkal való bánás mind ezekre az esetekre alkalmaztasson. Bizonyityák eztet a' méhtartásról kiadott számtalan könyvek, mellyek sok jót foglalnak ugyan magokban, hanem több-

nyire ki egyik, 's ki másik tartományra, 's környékre lévén leginkább alkalmaztatva; az időnek forgási, 's esztendők' különbségei pedig tekintetbe sem igen vétetvén benne, igen ritkán, és ritka helyeken felelnek meg a' méhes gazdák' várakozásainak. Miképen lehessen tehát a' méhtartásból külömbféle tartományokban, környékeken, és esztendőkben minden kitelhető hasznót igen könnyű, és gyönyörűséges móddal bevenni, arra ezen könyv igen betses utat fog mutatni, mellynek valamint a' gazdagabb, szint úgy a' szegényebb állapotban lévő méhes gazdák is nem kevés hasznát vehetik. Megmutatja egyszersmind, és helyes okokkal is megerősíti, mit lehessen az úgy nevezett méhbodonok, kettős köpük, hármas kasok, és több hasonló méhhajlékok eránt is tartani. Egy szóval pedig ezen könyv a' hasznos méhtartáshoz megkivántató, eddig feltalált minden szükséges tudományt 3 rézre metszett Tablakkal, mellyeket a' szerző tulajdon ábrázolása után ama híres rézmetsző Karacs Ferentz érd. Hazánkban igen helyesen, és ékesen lemetszetti, foglalván magában, meg fogja mutatni, miképen lehessen nagy hasznót könnyű móddal, és tsekély költséggel rövid idő alatt ezen hitványságnak látszó bogárkákból bevenni: mellyről a' kik előre is valami keveset értekezni akarnak, azoknak kedvéért a' könyvfoglalatjából a' következő rövid jegyzések ide ragasztattak: Helyes okokkal, t. i. megmutatván miben álljon a' hasznos méhtartás igaz fundamentoma, egyszersmind annak megvetésére a' legkönnyebb, 's hasznosabb módokat adja elő, mellyek által minden időben, 's minden helyeken a' legelőhöz, és időjárásához mérsékelve igen népes, 's gazdag köpüket lehet nevelni. Ide tartoznak azok a' szerző által a' méhtartás megkönnyebbitésére feltalált jelek is, mellyekről a' rajzoláshoz készülő köpüket a' raj eleresztése előtt egy 's két

héttel, vagy legalább harmad nappal; a' rajzani induló méheket pedig az ő kiköltözködések előtt egy 's két vagy legalább is fél órával előbb megesmervén, 50, 60 és több köpü méhek közül is előre kijegyezheti magának az ember azon egy-néhány rajzó köpüket, mellyekre naponként szükség vigyázni, a' nélkül hogy minnyájoknak több hetekig minden nap a' repülő lyukába kénteleníttessen a' méhész, vagy méhes gazda lesni. Ide tartoznak továbbá azon hasznos munkák is, mellyek által a' sűrű, 's gyakorta való, többszöri, és kései rajzolást, melly a' méhtartásban legveszedelmesebb, igen könnyű, és bizonyos módokkal úgy lehet kormányozni, és annyira meg lehet szabolázni, hogy 50—60 öreg köpü méhek közül a' legjobb esztendőkben is alig 20 köpü fog rajzani; azok is pedig annak idejében, és mindenik tsak egy egy rajt eresztvén, mind magok, mind a' rajjaik igen jó állapotban maradnak. A' köpükből kiköltözködő rajokat hállókba, azokból pedig egyenesen az üres köpükbe minden fáradság, füst, és más féle oltalmazó eszközök nélkül befogni: egy estve 3 4 akó mézet is a' méhektől kár, és megölés nélkül igen könnyű móddal elszedni 's a' t. mellyekről még eddig a' külső Ország leghiresebb méhész könyvek is hallgatnak, vagy legalább igen terhes, hómályos, és bizonytalan jeleket és módokat adnak előnkbe. Ezen jelek pedig, és munkák a' fennálló fiókos köpükben a' szerző tulajdon több esztendőbéli tapasztalásai szerént olly könnyűek, olly világosok, és olly hasznosok, 's a' méhtartást is olly igen megkönnyebbitik, hogy azok nélkül a' szerző soha méheket se kívánna kivált nagy számmal tartani, mellyet mások is véle együtt hasonlóképpen tapasztalni fognak, valakik ezen méhtartás módját követni fogják.

Kalo Péter.
an Orv. Tud. Doct.